

„HET IVOREN KRUIS”.

NEDERLANDSCHE VEREENIGING TOT BESTRIJDING VAN
HET TANDBEDERF.

De kwestie van de decentralisatie van „Het Ivoren Kruis”

Door den opzet van de „saneerings-actie”, door collega Loeb te Nijmegen voorgesteld en de kwestie, onder de vlag van welke vereeniging deze gevoerd diende te worden, moest het vraagstuk van decentralisatie van „Het Ivoren Kruis” vanzelf aan het Bestuur ter bestudeering worden opgedrongen. Collega Loeb had „Het Ivoren Kruis” voor zijn toekomstplannen als te zeer met een „locaal Rotterdamsch-Haagsch karakter” gesignaleerd en zou deze grootsche actie alleen toevertrouwd achten aan een gereorganiseerd Ivoren Kruis, dat een wijde vertakking zou hebben in de verschillende groote centra en in de uithoeken des lands, op een wijze, zooals deze ook voor de andere „kruisvereenigingen” bestaat.

Voor zooverre ik op de hoogte ben, is dit de eerste maal, dat deze kwestie wordt opgeworpen en alvorens ik de nieuwe mogelijkheden wensch na te gaan, wil ik mij even afvragen, in hoeverre de bewering omtrent de eenigszins „lokale” organisatie van „Het Ivoren Kruis” gegrond is. Ik hoop, dat de collegae mij er niet van verdenken, dat ik deze kwestie uitspin, omdat Loeb’s opmerking mij te veel als een verwijt in de ooren heeft geklonken.

Onze vereeniging heeft inderdaad over het geheele land op gelijke wijze te werken en ik wil dus bekijken, waaruit deze opmerking over het plaatselijk karakter gedistilleerd kan worden. Twee omstandigheden geven voedsel aan zulk een verdenking.

In de eerste plaats: de samenstelling van het Dagelijksch Bestuur, waarin uitsluitend Haagsche en Rotterdamsche collegae zitting hebben, terwijl de nieuw benoemde Vice-Voorzitter (als niet-tandarts) toch weer een Hagenaar is, nl. Dr. W. E. van Wijk, Directeur van het Museum voor

Onderwijs en Schoolbioscoop te 's Gravenhage. Voor het Algemeen Bestuur is de verhouding anders: van de 12 leden hebben er 2 Rotterdamse tandartsen zitting, een arts uit Rotterdam en 2 artsen uit 's Gravenhage, de andere 7 leden wonen elders. Toch mogen we deze feiten niet te zwaar tellen. Is onze Eere-Voorzitter, Witthaus, zoo'n lokale Haagsche figuur? En zijn collegae als Mevr. Muntendam, v. Hasselt, Eibrink Jansen en Ninck Blok zóó speciaal op de belangen van den Haag ingesteld? Zijn er feitelijk wel veel plaatselijke bemoeiingen voor onze vereniging?

De ervaring heeft wel iets anders geleerd, nl., dat menschen, die dicht bij elkaar wonen, het gemakkelijkst bereikbaar zijn. Zou een lid van het Dagelijksche Bestuur, dat in Groningen of Maastricht woont, onze maandelijksche (of soms talrijker) vergaderingen bijwonen? Aan de activiteit zal een groote verspreiding der Bestuursleden geen goed doen.

Het tweede punt, dat „Het Ivoren Kruis” een beetje verdacht lokaal karakter zou kunnen geven, is het feit, dat de Jaarlijksche Algemeene Ledenvergadering bijna steeds te Rotterdam plaats heeft. In de eerste jaren van het bestaan, was dit zelfs reglementair vastgelegd. En het blijkt wel, dat in dit opzicht de geboortegrond blijft spreken, want met uitzondering van vergaderingen met attracties (bijv. nieuwe film), is de Jaarvergadering buiten Rotterdam steeds mislukt. Zelfs op Haagschen grond gedijt zij niet! Daarom heeft het Bestuur de laatste jaren gemeend goed te doen, haar toch maar in Rotterdam te beleggen.

En thans vraag ik mij af, is er reden, ondanks deze beide bezwarende omstandigheden, om aan de Vereeniging een eenigszins lokaal karakter toe te dichten? Stellig hebben Rotterdam en den Haag er veel toe bijgedragen om het propaganda materiaal te verspreiden, maar ook Amsterdam, Utrecht, Leiden en vele andere plaatsen deden vaak groote bestellingen. Zeker: Rotterdam had in 1920 en 1935 een groote tentoonstelling, den Haag in 1921 en 1936, maar als zich te Amsterdam de gelegenheid voordeed (De Mensch 1935; Moeder en Kind 1932; Het Schoolgaande Kind in de Vacantie 1932; T. A. V. O. N. A. en het Gebouw van de Gem. Gen. Dienst 1930 en 1933), of te Utrecht (Int. Congres voor Mondhygiëne 1929; Tandheelkundig Instituut 1932; en permanente tentoonstelling in het gebouw van de A. N. V. „Het Groene Kruis”) dan was het tentoonstellingsmateriaal aanwezig en de helpers reisden gaarne mede. In 1930 bereisde het Museum Friesland, in 1931 Noord Brabant, in 1932 Noord Holland en ook te Dordrecht, Ommen en Montfoort werd het opgesteld. Bij uitzondering ging het zelfs een paar malen naar het buiten-

land (Brussel 1929 en 1933). Van een te veel plaatselijk houden van dit materiaal mag, in dit licht, toch niet worden gesproken! Naar onzen zin gaat het museum veel te weinig uit: Gronigen en Limburg zijn weer ernstig in besprek geweest; vaak zijn de onkosten van transport en zaalhuur echter te hoog en zijn er in een stad of provincie te weinig enthousiasten te vinden, om een nuttig effect (door surveilleeren en uitleggen) te be-looven.

En het jaarverslag vermeldt geregeld de reeks steden en dorpen, die van lantaarnplaatjes en film gebruik maakten. Ik heb gemeend wat uitgebreid op deze kwestie te moeten ingaan, om geen andere reden, dan dat ik te goeder trouw geloof, dat „Het Ivoren Kruis” geen zelfverwijt behoeft te hebben in de gesignaleerde richting: Hoewel de vereeniging zich volkomen bewust is, dat er meer gegeven had kunnen worden, kan zij niet aanvoelen, dat ze ook zelfs onbewust eenig centrum bijzonder heeft voortgetrokken.

Collega Loeb meene daarom geenszins, dat zijn suggestie tot meerdere decentralisatie bij het Bestuur geen gunstig oor heeft gevonden. Het kan heel goed mogelijk zijn, dat er meer gaat gebeuren, wanneer er meerdere collegae en ook leeken in verschillende oorden des lands, een zedelijke verplichting gaan gevoelen, om een krachtiger propaganda te voeren. Hij - en enkele Bestuursleden steunen hem hierin - zou gaarne een aantal afdeelingen in het leven roepen, die elk deze propaganda over hun stad of provincie zouden uitdragen. Ook ik zie daarin wel voordeel. Een afdeeling eenmaal gevormd, zal haar bestaansrecht willen bewijzen en reeds daardoor tot daden komen.

Maar men zij toch voorzichtig en ook doelmatig met het stichten dezer afdeelingen. Voorzichtig in de keuze der vertegenwoordigers. Men houde goed in het oog, dat „Het Ivoren Kruis” een propaganda vereeniging is, die zich tot taak stelt, om alle klassen der bevolking te overtuigen, dat betere mond- en tandhygiëne hun belang is. En men vermijde daarbij alles, wat de verdenking scheidt van „een preeken voor eigen parochie”.

De Ned. Mij tot Bev. der Tandh. moet bij haar statuare verplichting om: „de belangen van de tandheekunde te bevorderen”, mede de materiele belangen van den tandarts in het oog houden. „Het Ivoren Kruis” staat daarbuiten en bemoeit zich dan ook niet met het verleenen of het organiseeren van de hulp, maar laat zulks over aan de Mij. of haar instanties.

De stukken van „Het Ivoren Kruis” uitgaande moeten zeer nauwkeurig

gewikt en gewogen worden, een kleine fout kan aan de Vereeniging onherstelbare schade berokkenen.

Onder doelmatigheid bij het stichten van afdelingen zou ik willen verstaan: creëren naar gebleken behoefte. Men stelle zich vooral niet tot doel, om reeds nu b.v. voor elke afdeling der Mij. een „Ivoren Kruisafdeeling” uit den grond te stampen. Als dit gecombineerd moet gaan met landelijke bijeenkomsten dezer vertegenwoordigingen, dan voorzie ik alleen een duurder en misschien een trager raderwerk van de Vereeniging. Over zooveel enthousiasme beschikken we niet, de ervaring heeft getoond dat er maar weinig collegae zijn, die zich voor het propaganda-werk willen inspannen.

Maar waar ze aanwezig zijn, daar heeft de Vereeniging aan hun belangstelling ook groote behoefte. Amsterdam heeft daarvan bij herhaling blijk gegeven. Ik denk hierbij ook aan de vele leeken, die zich voor de Ned. Vereen. voor Sociale Tandheelkunde hebben geïnteresseerd en aan iemand als den Directeur der Nieuwe Schoolvereeniging, de ontwerper der „snoepcirculaire”. Ook de provincie Noord Holland trad menigmaal door haar groote activiteit op den voorgrond.

Ik denk verder aan Nijmegen, waar de eerste schooltandverzorging op particuliere basis werd georganiseerd, aan den Haag met zijn goed geregelde „nazorg” en zijn „kleuterzorg” op het consultatie bureau en misschien aan Utrecht, waar bij een groep der studenten meerdere belangstelling voor de kinderbehandeling zou zijn in te gieten. En ik hoop, dat ik slecht georiënteerd ben en zeer vele centra heb vergeten.

Waar er een behoefte aan meer intensieve propaganda bestaat, daar zal het Bestuur van „Het Ivoren Kruis” gaarne het oor leenen aan dezen roep. Dan ziet het Bestuur er ook voordeel in, om onder onze vlag de propaganda verder uit te bouwen. Het Bestuur zou dan van zijn kant ook den band met zoo'n onderafdeeling nader kunnen versterken en deze geregeld op de hoogte blijven houden van de werkzaamheden, door toezending der notulen van de Bestuursvergaderingen.

De collegae mogen deze regelen daarom als een opwekking beschouwen, om in eigen stad of omgeving het enthousiasme van de vakbroeders en vooral van invloedrijke leeken te sondeeren, en als het resultaat gunstig wordt bevonden, dan worde ons Bestuur hiervan in kennis gesteld. Want dan is ook stellig het moment aanwezig, om in dat centrum tot het stichten eener onderafdeeling over te gaan. En mogelijk zal het goede voorbeeld stimulerend op anderen werken, waardoor nieuwe kernen van enthousiasten zich vormen, wat de algemeene propaganda zeer ten goede zou komen,

omdat er zeker een vermeerdering van dezen arbeid het gevolg van zal zijn.

Meerdere publiciteit in dagbladen en tijdschriften en door middel van de radio.

Op de laatste Jaarlijksche Algemeene Ledenvergadering heeft onze Eere-Voorzitter, collega Witthaus er bij het Bestuur op aangedrongen om een uitgebreidere propaganda te voeren, door middel van pers en radio. In 1935 boden het 25-jarig bestaan der Vereeniging en de Jubileum-tentoonstelling daartoe ruimschoots gelegenheid en er is in die dagen heel veel over de tandheelkunde geschreven. Ook in den aanvang van 1936 werd er, naar aanleiding van de Haagsche Tentoonstelling, althans plaatselijk, menig artikel aan de tandheelkunde gewijd.

Gesprekken met patienten in de stoel, zelfs met de zeer ontwikkelden, geven soms wel de overtuiging, dat Witthaus gelijk heeft en dat er meer gebeuren moet. De afgelopen 25 jaren hebben wel verbetering gebracht, maar er heerscht nog veel onwetendheid omtrent het belang van een goede verzorging van den mond en veel onbekendheid met de vraagstukken, die ons vak betreffen: mond- en tandhygiëne, prae-natale voorzorgen, kleuterverzorging, schooltandverzorging. Ook op gebieden, die niet speciaal de onze zijn: organisatie van tandheelkundige verzorging bij de ziekenfondsen, voor de armlastigen en in eenige steden ook voor den middenstand. Het Bestuur van „H.I.K.” zal trachten daarin eenigermate verandering te brengen, door in de pers en door de radio wat meer te geven. Het ontveinst zich echter niet, dat het geenszins gemakkelijk is, om daarvoor de geschikte schrijvers en sprekers te vinden, terwijl het ook misschien niet altijd van een leien dakje zal gaan, om de artikelen geplaatst te krijgen! Vrijwilligers voor!

Congres voor preventieve geneeskunde in 1937.

In den boezem van het Bestuur der Nederlandsche Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde was het plan gerijpt, om in samenwerking met het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde te Leiden en met „Het Ivoren Kruis” een bijeenkomst te beleggen, ter bespreking van het onderwerp der Tandheelkundige verzorging van kleuters. Dit contact met het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde bracht aan het licht, dat ook deze Vereeniging met de plannen rondliep, om op haar gebied een soortgelijke bijeenkomst te organiseeren. De goede ontvangst van alle kanten had een uitbreiding van het project ten gevolge. Van tandheel-

kundige zijde meende men, dat een combinatie van beide plannen de tandheelkunde in goed gezelschap zou brengen, om een verhoogde belangstelling op te wekken bij de medici en bij hen, die zich tot het terrein van de geneeskundige voorzorgen voelen aangetrokken.

Er diende echter tevens voor gewaakt te worden, dat de veelzijdigheid der onderwerpen niet de belangstelling voor de tandheelkundige vraagstukken in den hoek zou dringen.

Naar ik meen, is er thans wel een gunstige vorm voor den opzet gevonden. Het geheel is uitgegroeid tot een Congres voor preventieve geneeskunde. De duur zal vermoedelijk eenige weken zijn. Het congres zelve is ingedeeld in secties. Een dezer secties is de preventieve tandheelkunde.

De vergadering van elke sectie zal een aantal dagen in beslag nemen, gedurende welke lezingen over het betreffende onderwerp zullen worden gehouden. Bovendien zal er een groote tentoonstelling worden georganiseerd met betrekking tot de onderwerpen der preventieve geneeskunde, waarop ook de preventieve tandheelkunde haar plaats zal vinden.

Door den gecombineerden opzet zal zulk een tentoonstelling veel meer nut afwerpen. Waar er ons met stelligheid verzekerd is, dat er voor de tandheelkunde in alle opzichten voldoende plaats zal worden ingeruimd, meent „Het Ivoren Kruis”, dat zulk een samengaan der Vereenigingen van zeer groot voordeel zal blijken te zijn.

Met dat al, zal 1937 aan „Het Ivoren Kruis” veel werk in den schoot werpen.

Internationaal contact tusschen de vereenigingen, werkzaam op het gebied der mondhygiëne.

Het is wederom de nooit stilzittende Witthaus, die in den aanvang van dit jaar het initiatief nam, om wat meer contact te scheppen tusschen de verschillende vereenigingen, die elk op hun manier de propaganda voor betere mond- en tandhygiëne voeren. Zonder dat het ook maar eenigszins in de bedoeling mocht liggen, om tot de een of andere federatie of iets dergelijks te geraken, zou het toch wel groot voordeel bieden als er bij voorkomende gelegenheden meer contact bestond. Men zou eens kunnen hooren, hoe het eene land succes meent te hebben met zijn propaganda methode en hoe het andere ons kan verzekeren, dat een zeker middel zijn doel niet zal treffen.

Wij mogen niet de mentaliteit en de toegankelijkheid voor nieuwe denkbeelden bij alle volkeren op een lijn stellen, noch hun algemeene ontwik-

keling en belangstelling. Maar ervaring telt altijd en alles maar zelf eens probeeren is te duur.

Een schoone gelegenheid zou zich spoedig voordoen, om van gedachten te wisselen nl. het internationaal tandheelkundige congres, dat in Augustus in Weenen zou gehouden worden.

Na een goede voorbereiding, waarvoor Mevrouw Muntendam zeer verdienstelijk werk heeft verricht, heeft deze samenkomst Augustus 1.1. plaats gehad. Collega van Hasselt heeft haar geleid en Collega Witthaus heeft er een uiteenzetting gegeven van het doel en de verwachtingen uitgesproken, die hij hoopte, dat het resultaat ervan zouden zijn.

Ik laat het met betrekking tot dit contact bij de mededeeling, dat ik geloof, dat het beoogde doel hierbij niet is voorbijgestreefd. In het Tijdschrift voor Tandheelkunde zal nog een nader verslag van het verloop dezer samenkomst verschijnen.

Rotterdam, 1936.

J. J. BACKER DIRKS.